

Informacja

o wyroku Sądu Rejonowego w Zgierzu

zasądającym zwrot nałożonych przez NFZ O/Łódź na aptekę kar umownych na podstawie § 8 ust. 6 pkt 2 rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 8 grudnia 2011 r. w sprawie ogólnych warunków umów na realizację recept oraz ramowego wzoru umowy na realizację recept tj. w związku ze stwierdzonym nierzetelnym przekazaniem przez aptekę danych o obrocie lekami refundowanymi.

W miesiącu wrześniu 2019 r. NFZ O/Łódź nałożył na jedną z aptek ogólnodostępnych karę umowną w związku ze stwierdzeniem nierzetelnego przekazania w komunikacie elektronicznym XML numerów identyfikatora osób realizujących recepty.

W trakcie kontroli NFZ zakwestionował prawidłowość realizacji ponad 130 recept lekarskich, twierdząc błędnie, iż technicy farmaceutyczni nie posiadają uprawnień do realizowania recept dotyczących leków zawierających substancje bardzo silnie działające. Ponieważ z wyjaśnień aptekarki wynikało, iż przedmiotowe recepty zrealizowane zostały przez magistrów farmacji a nie zaś przez techników farmaceutycznych, osoba kontrolująca poleciła ustnie aptekarce zmianę komunikatu uwzględniającą powyższą okoliczność. Aptekarka zastosowała się do polecenia kontrolującej i wysłała powtórnie zmieniony komunikat. W efekcie dokonanej zmiany, NFZ nałożył na nią karę za złożenie nierzetelnego zestawienia refundacyjnego, co było powodem (po wyczerpaniu drogi postępowania odwoławczego) wystąpienia przez farmaceutkę do sądu.

Istotą sporu pomiędzy aptekarką – właścicielką apteki a NFZ była kwestia podstaw prawnych do nałożenia przez NFZ kar umownych w sytuacji zmiany przesłanego komunikatu elektronicznego XML w związku ze stwierdzeniem po wysłaniu komunikatu błędów w jego treści przy jednoczesnym braku cofnięcia przez NFZ refundacji za zrealizowanie objętych kontrolą recept.

Jako podstawę prawną nałożenia kar umownych, NFZ wskazał § 8 ust. 6 pkt 2 rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 8 grudnia 2011 r. w sprawie ogólnych warunków umów na realizację recept oraz ramowego wzoru umowy na realizację recept (dalej: OWU).

Strona powodowa – właścicielka apteki twierdziła, iż zgodnie z brzmieniem § 8 ust. 6 pkt 2 OWU karę umowną nakłada się w przypadku przedstawienia przez aptekę danych o obrocie lekami objętymi refundacją niezgodnych ze stanem faktycznym, na podstawie których NFZ dokonał refundacji, w takim przypadku nienależnej. Zdaniem aptekarki literalna wykładnia ww. przepisu uzależnia nałożenie kar umownych od wystąpienia **łącznie** dwóch przesłanek:

1. przedstawienia w komunikacie XML danych niezgodnych ze stanem faktycznym,
2. cofnięcia przez NFZ nienależnej refundacji.

Według aptekarki, skoro obie przesłanki z § 8 ust. 6 pkt 2 OWU nie wystąpiły łącznie (w komunikacie XML zostały zawarte dane niezgodne ze stanem faktycznym,

jednakże NFZ nie cofnął refundacji), brak jest podstaw prawnych do nałożenia kar umownych za nierzetelne złożenie zestawienia refundacyjnego.

Pogląd ten podzielił Sąd Rejonowy w Zgierzu I Wydział Cywilny zasądając na rzecz aptekarki od NFZ zwrot żądanej w pozwie kwoty, którą powódka uiściła tytułem kary umownej.

Istotną uwagą, którą należy w tym miejscu uczynić jest to, iż w przypadku uiszczenia na rzecz NFZ nałożonej kary umownej konieczne jest zawarcie w tytule wpłaty dodatkowego zapisu „wpłata z zastrzeżeniem zwrotu”. W przeciwnym bowiem razie, mimo iż kwota wpłacona z tytułu uiszczonej kary jest nienależna, to - zgodnie z art. 411 kodeksu cywilnego - nie można będzie dochodzić jej zwrotu.

Powyższy wyrok wydaje się mieć istotne znaczenie dla wielu aptek wobec częstych przypadków nakładania przez NFZ kar umownych za nierzetelne (tj. błędne) przekazanie danych zawartych w komunikacie elektronicznym XML (np. błędnie wskazana data realizacji recepty, błędny numer lekarza wystawiającego receptę, etc.) przy jednoczesnym braku cofnięcia przez NFZ refundacji za zrealizowane recepty.

Aczkolwiek kwestia uprawnień techników farmaceutycznych nie była przedmiotem rozważań Sądu w przedmiotowej sprawie, to na marginesie należy zaznaczyć, iż stanowisko NFZ kwestionujące uprawnienie techników farmaceutycznych do realizowania recept na leki zawierające substancje bardzo silnie działające nie znajduje podstaw w obowiązujących przepisach.

Przepis art. 91 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 6 września 2001 r. Prawo farmaceutyczne, wbrew twierdzeniom NFZ, nie ogranicza prawa techników farmaceutycznych do sporządzania, wytwarzania oraz wydawania produktów leczniczych mających w swoim składzie substancje bardzo silnie działające. W świetle cytowanego przepisu wyłączną podstawą określenia tego rodzaju produktów leczniczych stanowi bowiem Urzędowy Wykaz Produktów Leczniczych dopuszczonych do obrotu na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, na podstawie przepisu art. 4 ust. 1 pkt 1 lit. „j” ustawy z dnia 18 marca 2011 r. o Urzędzie Rejestracji, ogłaszany co najmniej raz w roku przez Prezesa Urzędu Rejestracji w Dzienniku Urzędowym ministra właściwego do spraw zdrowia. Należy podkreślić jednak, iż aktualnie przedmiotowy Wykaz nie tylko nie określa produktów leczniczych zaklasyfikowanych do produktów zawierających substancje bardzo silnie działające, ale także nie zawiera jakiegokolwiek wykazu substancji uznanych za bardzo silnie działające. Powyższe prowadzi do wniosku, iż zbiór, do którego odsyła przepis art 91 ust. 1 pkt 1 ustawy Prawo farmaceutyczne jest pusty (vide wyrok Sądu Okręgowego w Kielcach z dnia 10.05.2019 r., sygn. akt II Ca 369/19).

Adw. Alicja Rychlicka - Ziepułt